

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen 2021-02-01 Besvaras senast 2021-02-22

Till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:394 Minskad elimport från Norge

Sverige är – tekniskt och ekonomiskt – en del av den nordiska elmarknaden. Ett omfattande utbyte sker mellan den nordiska elmarknaden och de omkringliggande länderna. Här liksom på andra områden underlättar frihandel effektiv resursanvändning och ekonomisk utveckling, vilket är mycket positivt. Samtidigt innebär handeln att tekniska och ekonomiska förändringar i grannländernas kraftsystem kan få stora konsekvenser också för Sverige.

Den norska vattenkraften har drygt dubbelt så stor installerad effekt som den svenska. Den har därmed stor förmåga att reglera elproduktionen utifrån behovet, inte bara i Norge utan också i grannländerna.

Norges möjlighet att exportera sin vattenkraft har länge varit begränsad till Sverige och Danmark, med undantag för den rännil av exporten som gått till norra Finland och Kolahalvön. Här i Sverige har vi därmed i praktiken kunnat lita på att det kommer el från Norge när vi behöver den.

Elimporten från Danmark, Tyskland, Polen, Litauen och Finland är som jämförelse inte alls lika pålitlig då vi inte på samma sätt kan räkna med att de länderna har ett överskott samtidigt som vi har ett underskott.

Norge har ambitionen att förbättra sina möjligheter att exportera elen från vattenkraften. Genom att skapa anslutningar till fler marknader gör reglerförmågan i vattenkraften större nytta i kraftsystemet. När exporten kan allokeras till de områden där behovet är som störst ökar dess värde. En första kabel, om 700 megawatt, till Nederländerna togs i drift 2008.

En 1 400 megawattförbindelse mellan Norge och Tyskland är under provdrift, och ytterligare en, till Storbritannien, med samma kapacitet planeras bli färdig under året. Med det två nya kablarna får Norge betydligt bättre möjligheter att exportera till den som betalar bäst snarare än att i princip alltid exportera till Sverige.

Den sammanlagda effekten i de två kablarna, 2 800 megawatt, motsvarar nästan precis effekten i de fyra reaktorer som tillåtits stänga de senaste åren. Den installerade effekten i Ringhals 1 och 2 samt Oskarshamn 1 och 2 var sammantaget 2 844 megawatt. Det är givetvis positivt att elen, genom den ökade möjligheten till handel, kommer till bättre nytta. Samtidigt ska vi vara

medvetna om att så här stora förändringar har en betydande påverkan på den nordiska elmarknaden.

Parallellt med att exportkapaciteten ökas kraftigt pågår också arbetet med att ansluta de norska oljeplattformarna till elnätet, vilket markant sänker koldioxidutsläppen men också ökar efterfrågan på el. Även i Norge pågår en elektrifiering av transportsektorn och industrin, vilket ytterligare driver upp efterfrågan.

Industrin köper ofta sin el på långa kontrakt direkt av elleverantörerna. Genom att kontrakten har mer eller mindre fasta priser blir stora delar av industrin relativt okänslig för elprisförändringar. Det är rimligt att anta att den norska industrin kommer, på det hela taget, att använda den el de behöver oavsett vad spotpriset blir i en bristsituation.

Utvecklingen i Norge kommer att få effekter för Sverige. Redan till vintern 2021/22 – när kablarna till Tyskland och Storbritannien är i ordinarie drift – befinner vi oss sannolikt i en situation där vi inte längre kan lita på att det alltid finns tillgänglig kapacitet i Norge i de lägen då vi har ett importbehov. Dels minskar Norges möjlighet att exportera el på grund av de inhemska behoven, dels ser vi ut att få rejäl konkurrens från andra som vill köpa elen.

Då regeringen aktivt arbetar för att öka andelen väderberoende elproduktion ökar hela tiden vårt behov av att kunna importera el från grannländerna i de lägen vår konsumtion överstiger produktionen. Vad som sker i grannländerna är därmed centralt för att elförsörjningen här hemma ska fungera.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga statsrådet Anders Ygeman:

1. Vilka konsekvenser för svensk del ser regeringen av utvecklingen i Norge, hur påverkas möjligheten att importera el i ansträngda situationer, och hur bedömer regeringen att elpriset kommer att påverkas?
2. Föranleder de förändrade importförutsättningarna några åtgärder från regeringens eller myndigheternas sida?

.....

Joar Forssell (L)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders